

barlangban való jelenlétét. Csupán 1942. szeptember havának a közepe táján találtam a VII-tel jelzett barlangszakaszban egy nagy patkós-orrú denevért (*Rhinolophus ferrum equinum*)

Ez azonban már azt az időpontot jelenti, amikor a külszíni levegőnek a hőmérséklete megegyezik a barlangi levegő hőmérsékletével, s a levegőnek a barlangban való áramlása mindaddig megszűnik, amíg a külső levegő hőmérséklete a barlangi levegő hőmérséklete alá nem süllyed. Ez az az időszak tehát, amikor a denevér úgy a barlangon kívül, mint a barlangban ugyanazokat a feltételeket találja meg. S ha ez az egy denevér történetesen betévedt a barlangba, számára még közömbös helyen lévén, ott meg is maradt. Téli kirándulásunk alkalmával azonban azt tapasztaltuk, hogy ezrivel voltak a denevérek a IV—VI. és VII-tel jelzett barlangszakaszok mennyezetén (*Rhinolophus ferrum-equinum*, *Pipistrellus pipistrellus*). Tavasszal, amikor a légáramlás ellenkező irányú lesz, a denevérek kivonulnak a barlangból. A hőmérséklet, a légköri nedvesség és a levegő áramlása tehát a barlangot lakó élőlényekre befolyással vannak.

A barlangból begyűjtött és meghatározott állatok közül csak azokat közlöm a dolgozatomban, amelyeket példaként sorolhattam fel.

Az idézett állatok közül a pókokat *Kolosváry G. dr.*, a bogarakat *Kaszab Z. dr.*, a csigákat *Rotarides M. dr.*, a recés-szárnyúakat *Bogha L. dr.* voltak szívesek meghatározni. Köszönetemet fejezem ki *Kerekes József dr.* adjunktus úrnak is, aki dolgozatom megírásában hasznos tanácsokkal látott el.

A MAGYAR BARLANGKUTATÁS ÁLLÁSA AZ 1942. ÉVBEN.

Irta: *Kadic Ottokár dr.*

Ismét letűnt egy háborúban eltelt esztendő, fokozott korlátozások és nehézségek közepette. A munkaerő és a fuvardíjak rohamos emelkedése, az építkezési anyagok hiánya és zároltsága, az utazás, a vidéken való tartózkodás, a lakhatóság és az élelmezés nehézségei és azok állandó drágulása, mindegyike külön-külön probléma elé állítják azt, aki napjainkban barlangot akar kutatni. Eszerint a kutatás sikere jóformán attól függ, hogy ezeket a sokféle nehézségeket, a mai súlyos, háborús gazdasági viszonyaink mellett, miképpen tudjuk megoldani. Mindezeket a nehézségeket szem előtt kell tartanunk, amikor a letűnt évben végzett egy-egy barlangkutató vállalkozás eredményeiről a következőkben beszámolok.

A *Várhegyi Bizottság* a Székesfővárosnak ezévi 4500 pengős segélyéből folytatta a Várhegyi barlang II. szakaszában a múlt évben megkezdett Uri-utca 22. és 24. számú házak barlangpincéinek feltárását és kiépítését.

Az Uri-utca 24. sz. ház barlangpincéjének még a múlt évről fennmaradt építkezési törmeléket kitermeltük, a barlang felerészét 0.5 m-re mélyebbre ástuk, s az így keletkezett anyagot a barlangból légaknán kiszállítottuk és elfuvaroztuk. Ezután következett a kőművesmunka, mely abból állott, hogy a barlang oldalüregének nyílását befalaztuk, a magasabban fekvő teremrésznek a peremét aláfalaztuk, a két szintkülönbséget lépcsőkkel összekötöttük, a lépcsők melletti, inálásnak indult oldalfalat pedig aláfalaztuk.

Mivel ebben a barlangrészben elég nagy a vízcsepegés, a talajon összegyülemelő vizet olyképpen vezettük el, hogy a magasabban fekvő barlangrész talaját teknőszerűen kiástuk, s az így keletkezett mélyedést kötőrmelékkel töltöttük ki. Ezzel az időnkint itt összegyűlő, csepegő vizet a mélyebben fekvő barlangrészben kiásott 2.5 m mély kútba vezettük. Ezzel a művelettel ezt a barlangrészt szárazzá tettük.

Az Uri-utca 22. sz. barlangpincében felhalmozott szemetet és építkezési törmeléket a barlangból aknán kiszállítottuk és elfuvaroztuk, a talajt azután 0.30 m-re mélyítettük. A nevezett két terem közötti vastag válaszfalat áttörtük, s az így keletkezett széles kaput kiépítettük. Ezután a szoban levő terem és az Uri-utca 19. számú barlangpince közötti válaszfalat törtük át s e két helyiséget íves kapuval kötöttük össze, a szintkülönbséget pedig lépcsők építésével hidaltuk át.

Végül az Uri-utca 19. számú barlangpince első termében erősen csepegő vizet, a fentebb ismertetett módon, az itt levő régi mély kútba, a hasa-kútjába vezettük, s ezzel a művelettel ezt az állandó csepegés alatt álló, sáros helyiségnek a talaját is szárazzá tettük.

Barlangukat az év végén nagy veszteség érte, amennyiben a légvédelem belőle négy teljesen kiépített, idegenforgalmi szempontból rendezett és kivilágított szakaszt elvett, s ezt a korábban kiépített uri-utcai légoltalmi kórházhoz csatolta. Ezek az I. szakasz V., VI., VII. és VIII. terem. Ezzel 50 m hosszúságban kb. 300 m²-nyi terület a Várhegyi barlangból elveszett, s mivel ezt a nevezett célra átalakítják és betonnal kibélelik a barlangpincéknek ez a része mint természeti és történelmi emlék örök időkre megsemmisül. Az éveken át nagy gonddal kiépített és a múlt évben befejezett nagy körjáratnak bejárasi lehetősége ezzel szintén teljesen felborult.

A barlangtani gyűjteményben nagyobb változások nem történtek. Az egyedüli újítás az, hogy a budai Vár tájképét a vérmezői oldalról lefényképeztettük, s ezt 3 m-nyi hosszúságban felnagyítva a gyűjtemény egyik falára erősítettük. A fénykép alá készítenő nagyméretű földtani szelvénynek feladata lesz a budavári barlangpincéknek elhelyezkedését a Várhegy felső részében szemléltetően bemutatni. A jólsikerült fényképnagyítást *Rippelnyé Kiss Jolán* fényképészünk készítette.

Mínthogy barlangunkat a légvédelem részéről állandó veszedelem és bizonytalanság környezi, érdekében ebben az évben különösebb propagandát nem fejtettünk ki. Ennek dacára a Várhegyi barlangot 10.500 látogató kereste fel. Barlangunk és gyűjteményünk,

mint székesfővárosi nevezetes és tanulságos látványosság, már átment művelt nyilvánosságunk köztudatába, s így állandóan látogatott közhely.

Mivel a barlangot ismertető füzetek elfogytak, kénytelenek voltunk erre a célra új ismertető füzetek kiadásáról gondoskodni. Az ismertetés a „Barlangvilág” utolsó, most megjelent számában látott napvilágot, s három részből áll. Az első fejezet a budavári barlangpincéket általános vonatkozásban, a második az idegenforgalmi szempontból rendezett Várhegyi barlangot, a harmadik pedig a barlangtani gyűjteményt ismerteti. A gazdagon illusztrált, csinosan kiállított, különlenyomatok alakjában kiadott füzeteket ügyünk barátjai és pártfogói örömmel fogadták.

A *Tapolcai Bizottság*, mint Társulatunk egyik vidéke szervezete, ebben az évben a Kereskedelmi és Közlekedésügyi Minisztérium 500 pengős segélyén folytatta a Tapolcai barlang tavas szakaszának szabályozását. Ezzel a művelettel megszűnt minden akadálya annak, hogy a tavas szakaszt csónakon lehessen zavartalanul körülutazni.

A barlang forgalmát ebben az évben is nagyon befolyásolta a fennálló világháború. Ismét elmaradtak a békebeli számos idegenek, az a kevés külföldi, mely a barlangban megfordult, Németországból, Lengyelországból és Svájcban jött. A külföldieket némileg pótolták a visszatért Erdélyből, a Felvidékről és különösen a Délvidékről érkezett érdeklődők. A barlangot ebben az évben összesen 3800 személy látogatta.

Tanulmányi szempontból kereste fel a barlangot *Mauritz Béla dr.*, *Mendöl Tibor dr.* és *Bulla Béla dr.* egyetemi tanárok hallgatóival. A barlangot tanulmányozták még *Méhely Lajos dr.*, egyetemi tanár, *Jordán Károly dr.* és *Schréter Zoltán dr.* igazgató geológus.

A *Solymári Bizottság*, Társulatunk második vidéki szervezete ebben az évben lényeges változáson ment át. A Solymári barlangot Társulatunk még megalakulásának évében, 1926-ban vette gondjaira és az akkor megalakított „Solymári Bizottság” alakjában kezelésébe vette; megépítette a Kupola-terembe való lejárást és megszervezte e barlang látogatásának lehetőségét. Miután kiderült, hogy a barlangot nehéz a fővárosból kezelni, a Társulat megbízta a közeli zsíroshegyi menedékház vezetőségét, hogy a barlang kezelését is vállalja. Ez is csak rövid ideig tartott, mire a barlang gondozására a Budapesti Turista-Egyesület Alpesi Osztálya készséggel vállalkozott.

A nevezett Egyesület komolyan hozzálátott a Solymári barlang fellendítéséhez; kibérelte a kőfejtő előtt levő kis épületet, azt barlangháznak rendezte be, s ezzel biztos alapot teremtett a barlang rendszeres kezeléséhez. Az Egyesület tagjai a kürtőlejárásban közben korhadásnak indult falépcsők helyében betonlépcsőket építettek, gondoskodtak rendszeres vezetésről, kiadtak egy ismertető füzetet, különböző lapokban és népszerű előadások tartásával megindították a propagandát. Közben a barlangban új járatokat fedeztek fel, s egyik-másik szakaszban őszlatti csontokat is gyűjtöttek.

Az évek óta szépen haladó munka azonban az utóbbi időben, különösen a beállott háború következtében, olyannyira ellankadt, hogy a barlangot ismét a Társulatnak kellett gondjaira venni. Még a nyár elején kibéreltük a barlangházat, megállapodtunk a házban lakó vezetővel, megállapítottuk a látogatás szabályait és saját kezelésünkbe vettük a barlangot. Ez most könnyebben ment, mert a menedékház és a benne lakó vezető biztosították a rendszeres barlanglátogatás lehetőségét.

A barlang felkarolásával egyidőben megindult annak tudományos kutatása is, nevezetesen a benne levő őskori csontok begyűjtése. Még az év elején a barlang egyik lelkes kutatója, *Vértes Győző* megbízást kapott a Társulattól, hogy a barlangban itt-ott előforduló barlangi medve-csontok eredeti fekvőhelyét keresse meg. *Vértes* ezt a munkát a nyár folyamán végezte, s kutatásai egészen váratlan eredményekhez vezettek. Mélyen a barlang belsejében, a Pihenő és a Denevér-terem közötti Sártorok nevű részben a lerakódott barlangi agyagban gazdag csonttelepre akadt, mely főleg barlangi medve és más jégkori emlősök maradványait tartalmazza. Valamivel magasabban, az ú. n. Kis-körút végén lerakódott agyagban egy jávorszarvasnak teljesen megmaradt csontvázát és egyéb kisebb-nagyobb jégkorelőtti emlősmaradványokat fedezte fel. A jávorszarvas csontvázát és az itt talált többi csontot a Magyar Nemzeti Múzeum Őslénytára foglalta le és felásatta ezt a lelőhelyet.

A *Pannónia Turista-Egyesület Barlangkutató Szakosztálya* az előző években befejezve a Pálvölgyi barlang elülső szakaszainak kiépítését és idegenforgalmi rendezését, az 1942. évben csupán a végső símitásokra és a villanyvezeték körül felmerült javításokra szorítkozott. Ilven javítások különösen a Színház-csarnokban voltak szükségesek, ahol a világítási kábeleket cserelték ki. Javítások még az új járatban nemrég felszerelt villanyvezetéken is történtek.

A barlang bejárata előtti szűk térséget olyképpen bővítették, hogy a kőfejtő udvarába lenyúló lejtőt agyaggal és kőtörmelékkel töltötték fel, az előtér ezzel 80 m²-nyi területre növekedett.

Mivel a Szakosztály ebben az évben a Székesfőváros részéről anyagi támogatásban nem részesült, tevékenységét főleg a barlang új járatainak további feltárására és részbeni feltárására szorítkozott. Így a Rádium-terem alján nyíló „eltömődött kürtöt” bontották ki, s ebben 8 m-nyi mélységre hatoltak le. A további feltárás ezen a helyen szép eredménnyel kecsegtet.

A Pálvölgyi barlangról korábban készített 70 színes felvételt (diapozitívumot) a Szakosztály tagjai arra használták fel, hogy több helyen tartott előadással a barlangot minél szélesebb körökben megismertessék.

A látogatók vezetését most is a Szakosztály tagjai, minden ellenszolgáltatás nélkül, végezték. A látogatók száma az 1942. évben így oszlott meg: rendes belépőjegyet váltott 3172, kedvezményes jegyet 1027, tanulójegyet 3245 személy. Díjtalanul tekintette meg a barlangot 158 személy és külön túrákon vett részt 111 természetjáró. Így tehát a barlangot ebben az évben összesen 7713 látogató kereste fel.

Végül ki kell emelnem még azt is, hogy a Pálvölgyi barlang a mostani háborúban fontos szerepet tölt be, amennyiben légitámadás esetében a környező lakosságnak oltalmat nyújt. Így a múlt év őszén, amikor az ismert berepülések történtek, a barlang és kezelői éjjel-nappal az idemenekült lakosság segítségére voltak.

A *Budapesti Egyetemi Turista-Egyesület Barlangkutató Szakosztálya* két év óta szünetelő hagyományos barlangkutató expedícióját ebben az évben ismét útnak indította. Ezúttal új területen, a visszakerült gömör-tornai karsztfennsík vidéke, nevezetesen Szilice község barlangjainak kutatása került sorra.

A három hétig tartott kutatások alatt, a Szilicei jegesbarlang mindenre kiterjedő kutatásán kívül, ez egyszer felmérték a cseh megszállás idejében felfedezett Mészhegyi barlangot is. Eredményes ásatást végeztek továbbá a Rabló-barlangban, végül pedig hét kisebb zombolyt kutattak át; ezek közül öt eddig ismeretlen volt. Az expedíció tekintélyes tudományos értékű anyaggal és számos színes fényképfelvétellel tért haza. Az eredmények ismertetése a „Barlangvilág”-ban, a „Turisták Lapja”-ban, a Turistaszövetség „Hivatalos Értesítőjé”-ben és a napilapokban történt.

E nagyobb szabású vállalkozásokon kívül a Szakosztály kutatást végzett még a Remete-hegy barlangjaiban, valamint Budakalász vidékén, ahol az édesvízi mészkőfejtőben egy hasadékbarlangot tártak fel, s ezt 30 m-nyi hosszúságban fel is mérték. Ugyanitt a közeli Harapovácsi üregből kitermelték az időközben behányt kőtörmelékét. Végül a Szakosztály legújabb tagjai feltárták és felmérték a Mátyáshegyi barlangot.

A B. E. T. E. jubiláris ünnepi előadássorozatában a Szakosztály külön estélyt rendezett, amelyen *Bertalan Károly* a barlangkutatók céljairól és módjairól, *Jaskó Sándor* dr. a barlangok keletkezéséről és pusztulásáról, s végül *Kessler Hubert* dr. a B. E. T. E. és a magyar barlangfeltárásokról tartottak részben jól sikerült, színes vetített képek bemutatásával előadást.

Mint látjuk, a B. E. T. E. barlangkutatói új, fiatal munkacsoporttal felfrissülve, a múlt évben ismét felvették a hagyományos barlangkutatók fonalát, s új területen megújult erővel szolgáltak a magyar barlangügy célkitűzéseit.

Az *Aggteleki barlang* körül, a víz- és villanyszerelési munkák kivételével, a jósvafői bejárat mellett épített új barlangszálló elkészült. A kétemeletes szálló befogadóképessége 114 személy, van 2 étterme, 13 különszobája, 3 terjedelmes hálóterme és szükségférőhelyek a manzardon.

Az aggteleki és kecsői bejáratoknál a bővítési munkák tovább folytak. A rendkívüli közlekedési nehézségek ellenére a forgalomban nem volt visszaesés. A barlang részletes 1 : 500 léptékű térképlapjainak a felvétele tovább folyik. A jósvafői bejáratnál újabb ingatlanot szereztek. Végül az aggteleki bejárat körüli kopár területet a Földművelésügyi Minisztérium támogatásával befásították.

A *Szemlőhegyi barlang* érdekében tárgyalások vannak folyamatban a Székesfőváros és a tulajdonos, *Miklóssy Géza* gyógyszerész között. E tárgyalások célja, hogy a Székesfőváros a barlangot tu-

lajdonába vegye és gondoskodjon annak feltárásáról és idegenforgalmi kezeléséről. Örömmel jelenthetem, hogy az említett tárgyalások annyira előrehaladtak, hogy az 1943. év folyamán a feltáró és építő munkálatok megindulhatnak.

Egyéni kutatások. Áttérve saját kutatásaim ismertetésére, örömmel jelenthetem, hogy a Magyar Tudományos Akadémia 400.— és a Kultuszminisztérium 500.— pengős segélyével lehetővé tették, hogy rendszeres barlangkutatásaimat az északi Bükkben ebben az évben is folytathattam.

Először Répáshutáról a legtávolabb Tarkói fülkében végeztem ötnapos próbaásatást, azután a falu fölött emelkedő 620 m magas Kövesvárad nevű hegy négy sziklaüregét, egy fülkéjét és egy oduját mértem fel.

Befejezve répáshutai kutatásaimat az ómassai szentléleki menedékházba tettem át kutatási székhelyemet, hogy onnan átkutassam és felmérjem Mályinka község több ismeretlen, kisebb sziklaüregét. Ezek az Ablakoskői sziklaodu, az Odvaskői sziklaüreg és sziklaodu, továbbá a Bartoskői fülke és a Heteméri rókalyuk.

E kisebb üregek elintézése után sorra került a Súlyomkúti sziklaüreg felásatása. Négy hét alatt sikerült e kis barlang felét fenéig rendszeresen kiásatnom. A barlangkitöltés pleisztocén rétegeiből jégkori emlésmaradványok kíséretében két, gondosan megmunkált, jellegzetes musztérien kőeszköz került birtokunkba.

Győrffy Mária dr. titkárunk augusztusban két hétig a homoródalmási Vargyas-szurdok barlangjaiban folytatta korábban megkezdett ásatásait. A 718 m magasságban fekvő Medve-barlangból gazdag és értékes javaorinyaszien fauna és paleolitos eszközök kerültek a felszínre.

Szeptember havában titkárunk két hétig a révi Sebes-Körös-szurdok barlangjaiban folytatta ásatásait a következő eredményekkel: A Pince-barlangban megtalálta a madláni ősember nyomait, a Kecske- és Devence-barlangból pedig javaorinyaszien emléscsontokat és eszközöket gyűjtött. Mind a két szurdokban megvan a java-glaciális, későglaciális és az alluviális időszak szintje.

Kessler Hubert dr., az Aggteleki barlang körül teljesített tevékenységén kívül, főleg a bihari forrásbarlangokban kutatott a következő eredményekkel: felfedezte a Zichy-barlang folytatását, s azt fel is mérte, karszthidrológiai vizsgálatokat végzett az Élesd körüli barlangokban, az Igric-barlangban foszfát mintákat gyűjtött, elsőnek járta be a Csarnóházai barlangot 1 km-nyi hosszúságban, a Felvidéken átkutatta a Somodi-barlangot, s végül rádiókövetítést tartott a Zichy- és Csarnóházai-barlangból.

Kerekes József dr. morfológiai vizsgálatokat végzett a Naszály-hegy barlangjaiban, nevezetesen a Násznép-barlangban, a Pincevölgyi sziklaüregben és a Sárkány-lyukban. Ezután karsztgeológiai szempontból átkutatta a bihari Igric- és Körös-barlangot.

Bertalan Károly előzetes tájékozódás céljából bejárta a Szilicei és Pelsőci fennsík valamint a Szádelői völgy környékének barlang-

jait. Végül Bakonybél határában új barlangot fedezett fel a Kisgát-hegyi sziklaüreget.

Kretzoi Miklós dr. a Magyar Nemzeti Múzeum Óslénytára megbízásából ásatást végzett a Solymári barlangban, az ú. n. Kis-körút végén, ahol preglaciális barlangkitöltésből számos kisebb-nagyobb gerincesállat csontmaradványait gyűjtötte.

Jelentéséből kitűnik, hogy, a háborús nehézségek dacára, a hazai barlangkutató az egész országban zökkenés nélkül, rendszeresen tovább folyt. Minden egyes barlangkutató egyesület és minden egyes kutató arra törekedett, hogy az előző években megkezdett kutatásait folytassa és lehetőség szerint, új munkaterületeken a munkát megkezdje. A hazai barlangkutató, eszerint, a maga útján rendületlenül tovább halad és mindjobban kitűzött céljaihoz közeledik.

Im Winter ist es im Innern der Höhle wärmer als draussen. Sie bietet dann einer grossen Anzahl Fledermäusen ein gutes Winterquartier. Im Sommer ist in der Höhle keines dieser Tiere vorhanden.

STAND DER UNGARISCHEN HÖHLENFORSCHUNG IM JAHRE 1942.

Von Prof. Dr. *Ottokár Kadic*.

Es ist wieder ein Kriegsjahr verflissen inmitten gesteigerter Beschränkungen und Schwierigkeiten. Die rapide Erhöhung der Arbeits- und Frachtlohne, der Mangel an Baumaterial, die Schwierigkeiten bei dem Reisen, der Verpflegung und dem Aufenthalt am Lande, bedeuten, jedes für sich, ein schweres Problem für Alle, die heutzutage in Höhlen forschen wollen. Demzufolge hängt das Ergebnis der Forschung eigentlich davon ab, in wie weit es uns gelungen ist diese verschiedenen Schwierigkeiten, inmitten der heutigen schweren wirtschaftlichen Verhältnissen zu überwältigen.

Die Várhegyer Höhle am Festungsberg haben wir durch Erschliessung und Ausbau einiger neuen Räume wieder um etwas vergrössert. Auch wurden einige Stellen der Höhle, die von Tropfwasser befallen waren, in entsprechender Weise entwässert und trockengelegt. Unsere Höhle erlitt in diesem Jahr schwere Verluste, insofern mehrere prächtige Räume für Luftschutzzwecke in Anspruch genommen und dadurch als Naturdenkmale leider gänzlich vernichtet wurden. Trotzdem besuchten unsere Höhle, die sich in den letzten Jahren den Ruhm einer interessanten und lehrreichen Sehenswürdigkeit erworben hat, im verflissenen Jahr 10.500 Personen.

Die Tapolcaer Höhlenkommission unserer Gesellschaft setzte die Regulierung des Teichwassers in der Tapolcaer Höhle fort, wodurch es ermöglicht wurde, diesen mit Wasser gefüllten Höhlenabschnitt durch eine interessante Kahnfahrt zu besuchen. Der tobende Weltkrieg beeinflusste den Fremdenverkehr auch dieser Höhle schädlich. Unsere gewohnten Gäste des Auslandes blieben auch diesmal, bis auf einige Besucher aus Deutschland, Polen und der Schweiz, fast vollständig aus.

Die Solymärer Höhlenkommission wurde nach mehrjähriger Pause, wieder ins Leben gerufen. Die Verwaltung dieser Höhle nahm unsere Gesellschaft wieder in eigene Hände und setzte die fremdenverkehrsfördernden Einrichtungen im vordern Abschnitt dieser Höhle fort. Es wurden die höher gelegenen Höhlenräume mit den tiefer liegenden Räumlichkeiten durch Treppenbau leichter zugänglich gemacht.

Auch die wissenschaftliche Forschung setzte in dieser Höhle ein. In der Höhlenfüllung eines tieferen Abschnittes kamen gelegentlich der hier vorgenommenen Grabung Knochenreste des Höhlenbären und anderer eitszeitlicher Säugetiere zum Vorschein. In einem höher gelegenen Gang entdeckten wir Knochenreste einer voreiszeitlichen

Säugetierfauna. Das wertvollste Objekt dieser Grabung ist ein fast vollständig erhaltenes Skelett eines Elches.

Die Höhlenforschende Fachsektion des Touristen-Vereins Pannonia war auch diesmal bestrebt die Palvölgyer Höhle in permanentem Betrieb zu halten. Neuere, nennenswerte Aufschlussarbeiten und Bauten, wurden, aus Mangel an Geld, in diesem Jahr zwar nicht vorgenommen; unsere Höhlenforscher beschränkten sich bloss auf kleinere Verbesserungen der teilweise ruinierten geordneten Höhlengänge und auf die Reparation der elektrischen Leitung. Die Höhle besuchten in diesem Jahr 7713 Personen.

Die Höhlenforscher der Fachsektion des Budapester Universitäts-Touristen-Vereines arbeiteten diesmal vorzugsweise am Sziliceer Karstplateau. Hier wurde in erster Linie die berühmte Sziliceer Eishöhle in ihrer weiteren Ausdehnung eingehend untersucht, dann kam an die Reihe die Vermessung der Mészhegyer Höhle, nachher führten unsere Studenten Versuchsgrabungen in der Rablöhöhle aus und bestiegen sieben kleinere Schachthöhlen, von denen fünf bisher unbekannt waren. Auf dem Gebiete von Budapest wurde die Mátyáshegyer Höhle aufgeschlossen und vermessen. In der weiteren Umgebung von Budapest erforschten die Universitäts-Höhlenforscher die Höhlen am Remeteberg und endlich zwei Kalktuffhöhlen in der Gemarkung von Budakalász.

Bezüglich der Aggteleker Höhle soll erwähnt werden, dass das neu erbaute Touristenhaus neben dem Jósvalföer Eingang in diesem Jahr gänzlich beendet wurde. Das zweistöckhohe Gebäude fasst 114 Personen, besitzt zwei Speisesäle und alle für das touristische Höhlenleben nötigen Bequemlichkeiten.

Die Erweiterungsarbeiten im Aggteleker und Kecsöer Eingang, sowie die systematische Vermessung der Riesenhöhle wurde auch in diesem Jahr fortgesetzt. Trotz der ausserordentlichen Schwierigkeiten im Verkehr kann im Besuch der Höhle kein grösserer Rückfall wahrgenommen werden.

Infolge einer materiellen Unterstützung des kgl. ung. Kultusministeriums und der Ungarischen Akademie der Wissenschaften war es dem Verfasser dieses Berichtes ermöglicht seine höhlenforschenden Bestrebungen im Bükkgebirge auch in diesem Jahr fortzusetzen.

Vorerst unternahm ich eine fünftägige Versuchsgrabung in der Tarköer Felsnische, dann vermäss ich mehrere kleinere Höhlungen in der Gemarkung der Gemeinde Répáshuta. Nach Abschluss meiner Höhlenforschungen an diesem Platz, zog ich in das Szentléleker Touristenhaus, von wo aus ich die kleineren Höhlungen der Gemeinde Mályinka vornahm und endlich im Sólyomkuter Felsloch systematische Ausgrabungen vornahm. Innerhalb vier Wochen ist es mir gelungen die eine Hälfte dieser kleinen Höhle bis auf den felsigen Grund schichtenweise auszuräumen.

Frau *Marie Györffy-Mottl* setzte durch zwei Wochen ihre Höhlengrabungen im Homorodalmáser Vargyas-Engpass fort. In der hier mündenden Medvehöhle stiess sie auf eine reiche Säugetierfauna und wertvolle paläolithische Steingeräte des Hochaurignacien. Nachher zog sie nach Rév, wo sie in den Höhlen des Sebes-Körös zwei

Wochen lang in den hier befindlichen Höhlen Probegrabungen anstellte. In der Pincehöhle fand sie die Spuren des Magdalénien, während sie in der Kecske- und Devencehöhle die Überreste einer Säugetierfauna und Steingeräte des Hochaurignacien sammelte. In all diesen Höhlen sind die hochglazialen, spätglazialen und alluvialen Ablagerungen vorhanden.

Dr. *Hubert Kessler* hat, ausser seinen Arbeiten in der Aggteleker Höhle, hauptsächlich in den Quellhöhlen des Bihargebirges geforscht. Er entdeckte und vermass die Fortsätzung der Zichyhöhle, führte karsthydrologische Untersuchungen in den Höhlen der Umgebung von Élesd aus, sammelte Phosphatproben in der Igrichhöhle, befuhr als erster die Csarnóházaer Höhle in einer Länge von 1 km. und untersuchte endlich die Somodihöhle in Oberungarn.

Dr. *Josef Kerekes* veranstaltete morphologische Untersuchungen in den Höhlen des Naszályberges, namentlich im Pincevölgyer Felsloch und im Sárkányloch. Ausserdem untersuchte er die Igric- und Kőröshöhle im Bihargebirge in karstgeologischer Richtung.

Karl Bertalan studierte die Höhlen des Sziliceer, und Pelsöcer Karstplateaus, sowie die wenigen Höhlen des Szádellőer Tales, nachher zog er ins Bakonygebirge, wo er eine neue Höhle, das Kisgáthegy Felsloch entdeckte.

Dr. *Nikolaus Kretzoi* sammelte in Betrauung der Paläontologischen Abteilung des Ungarischen National-Museums präglaziale Säugetierreste in der Solymärer Höhle.
